ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роман Борисович ДЗЮБА,

аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ

Взаємодія Служби безпеки України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності – це складна система суспільно-правових відносин, яка передбачає одночасну діяльність декількох органів публічного управління. Не всі з них є відомствами правоохоронного характеру, адже ефективне співробітництво суттєво залежить від окремої групи суб'єктів, які займаються її організацією.

Щоб визначитись із сутністю суб'єктів організації взаємодії Служби безпеки України звернемось, у першу чергу до словникової літератури в якій термін «суб'єкт», що як і більшість юридичних термінів має латинські коріння (від «subjectus» – підвладний, підпорядкований, підлеглий; той, що знаходиться знизу тощо), розкривається в наступних значеннях: мисляча, здатна до усвідомлення, вивчення, пізнання навколишнього середовища, світу; активний учасник процесу, діяльності, відносин; той, хто залучений у якусь справу, спільноту, соціальну групу і таке інше [1]. М.Д. Прищак наводить декілька визначень, які притаманні категорії в даних наукових координатах: 1) самостійна людина, індивідуальність, особистість; 2) інтегральна характеристика людини в цілісності її системних властивостей; 3) особистість, яка розглядається в певній системі координат з точки зору її функціональності в регуляції активності, психічних процесів, поведінки й життя в цілому [2, с.1]. Тож, в узагальненому тлумаченні суб'єкт – це той, хто бере в чомусь участь; індивідуальність наділена власною, внутрішньою волею, свідомістю, розумінням та здатністю керувати своїми діями.

Так, в дослідженнях О.В. Пирожкової наводиться думка, що суб'єкт управління – це система, наділена певною компетенцією і владними повноваженнями, які дозволяють їй втілювати свою волю у форму керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання [3, с.267]. Лаконічною та простою, на наш погляд, видається позиції О.Ю. Меліхової: «суб'єкт управління – це той, хто здійснює відповідне управління». Вчена уточнює, що суб'єктами управління завжди виступають люди та їх об'єднання, тому управління – це сфера суб'єктивної діяльності людей, здійснюваної самими людьми і щодо людей [4, с.92].

Під суб'єктами державного управління В.О. Орлова розуміє органи державної виконавчої влади, адміністрації державних підприємств, організацій, установ, які реалізують владну діяльність системоутворюючого характеру пов'язану з процесом формування управлінських структур, визначенням основ їх взаємодії і механізму управлінської вертикалі реалізації виконавчої влади і таке інше [5, с.168]. Поняття «суб'єкти публічного уп-

© Дзюба Р. Б., 2023

равління» розкривається в дисертації О.Є. Коструб'цької, як відповідні органи та їх посадові особи, наділені певною компетенцією і владними повноваженнями, які їх реалізують своїми керівними командами та рішеннями, що спрямовані на задоволення загального публічного інтересу та є обов'язковими для виконання об'єктами управління [6, с.9].

В праві, наукові роздуми з приводу категорії «суб'єкт» більш глибокі. Важливі зауваження з цього приводу робить Ю.О. Пундор, який вважає, що формування суб'єкта права тісно пов'язане із еволюцією права. У результаті довготривалого розвитку та формування особистості (людини) як суб'єкта права на сьогодні закон визнає кожну фізичну особу суб'єктом права. Також і кожна юридична особа, за якою закон визнає правосуб'єктність відповідного виду в тих чи інших сферах правовідносин, наділена статусом суб'єкта права. Більше того, існують утворення, не наділені законом статусом особи, але визнані ним правосуб'єктними (український народ, українська держава, територіальна громада) [7, с.30]. З тлумачення Ю.О. Пундор виходить, що «суб'єкт права» – це абстракція, що відходить від абсолюту свідомості, як центральної характеристики суб'єктності, та ставить на перший план можливість та здатність мати і реалізовувати права та обов'язки.

Тож, проведений аналіз дає змогу дійти до висновку, що суб'єкти організації взаємодії Служби безпеки України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності – це уповноважені державою публічно-правові інституції, які відповідно до свого правового статусу, що включає спеціальну компетенцію та повноваження, вступають у суспільно-правові відносини з питань побудови необхідних організаційно-управлінських, матеріально-технічних та інших умов ефективної та дієвої взаємодії органів і підрозділів СБУ з іншими правоохоронними органами.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної _української мови (з дод. і допов.) Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел.К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005.1728 с.

2. Прищак М.Д. Співвідношення явищ і понять «особистість» та «суб'єкт». Матеріали LII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця. 2023. 21-23 червня. URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37703/Особистість та субєкт.pdf

3. Пирожкова О.В. Система суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері автомобілебудування : сучасний правовий аналіз. Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 42. К., 2008. С. 266-271.

4. Меліхова О.Ю. Організаційно-правові засади управління у сфері юридичної науки в Україні: дис… канд. юрид. наук : Запоріжжя. 2010. 230 с.

5. Орлова В.О. Суб'єкти державного управління (адміністративно-правовий аналіз): Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип.27. Т.2. С. 165-168.

6. Коструб'цька О.Є. Адміністративна відповідальність за правопорушення в паливно-енергетичному комплексі України: автореф. дис… канд. юрид. наук : Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2009. 20 с.

7. Пундор Ю. О. Історичний аспект формування категорії «суб'єкт права». Правничий вісник Університету «КРОК». 2011. Вип. 10. С. 24-30.

© Дзюба Р. Б., 2023